

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Вищого навчального закладу
Укоопспілки «Полтавський університет
економіки і торгівлі»

18 квітня 2019 року № 88-Н

Форма № П-2.03.

Кафедра правознавства

**ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

«АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО»

з підготовки здобувачів початкового рівня (короткий цикл) вищої освіти

Галузь знань	08 Право
--------------	----------

Спеціальність	081 Право
---------------	-----------

Освітня програма	Право
------------------	-------

Полтава – 2020 рік

Розробник/укладач програми:

Солдатенко О. В. – д. ю. н., професор, професор кафедри правознавства Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»;

Рецензенти програми:

Стеценко С. Г. – д.ю.н., професор, член-кореспондент НАПрН України, заслужений діяч науки і техніки, суддя Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду;

Суббот А. І. – д.ю.н., професор, професор кафедри міжнародного та європейського права Хмельницького університету ім. Л. Юзькова.

Програму навчальної дисципліни «Адміністративно-процесуальне право» обговорено і схвалено на засіданні кафедри правознавства
Протокол засідання кафедри від 31 серпня 2020 р., № 1

Завідувач кафедри правознавства

д. ю. н., професор

_____ Г. В. Лаврик

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми «Право»

д. ю. н., професор

_____ С.О. Гладкий

ПОГОДЖЕНО

Голова науково-методичної ради,

д. е. н., професор

_____ Н. С. Педченко

Анотація навчальної дисципліни

Адміністративне процесуальне право є однією з навчальних дисциплін підготовки молодшого бакалавра з права, вивчення якої необхідне для підготовки фахівців-юристів до практичної роботи, пов'язаної з судовим захистом прав громадян та юридичних осіб у процесі вирішення публічно-правових спорів.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система суспільних правовідносин, що виникають між органом владних повноважень, їх посадовими особами, судом, з одного боку, та фізичними чи юридичними особами – з іншого, щодо визнання, реалізації й захисту прав і законних інтересів особи та держави у сфері публічних відносин, розгляду й вирішення публічно-правових спорів у порядку, встановленому законодавством України.

Мета навчальної дисципліни полягає у набутті та поглибленні знань і набутті практичних навичок щодо правових основ, сутності та особливостей суспільних відносин у сфері розгляду та вирішення суб'єктами владних повноважень публічно-правових спорів і діяльності адміністративних судів щодо їх розгляду.

Зміст навчальної дисципліни розкривається у таких темах: Поняття, особливості та структура адміністративного процесуального права. Публічно-правові спори. Поняття та принципи адміністративного судочинства. Адміністративна юрисдикція. Учасники адміністративно-процесуальних відносин. Докази та доказування в адміністративному судочинстві. Процесуальні строки та судові витрати адміністративному судочинстві. Заходи процесуального примусу та забезпечення позову в адміністративному судочинстві. Позовне провадження. Форми адміністративного судочинства. Розгляд справи по суті. Апеляційне провадження. Касаційне провадження. Провадження за нововиявленими або виключними обставинами. Виконання судових рішень в адміністративних справах та відновлення втраченого судового провадження. Провадження у справах про адміністративні правопорушення. Неюрисдикційні провадження. Дисциплінарні провадження.

Аннотация учебной дисциплины

Административное процессуальное право является одной из учебных дисциплин подготовки младшего бакалавра права, изучение которой необходимо для подготовки специалистов-юристов к практической работе, связанной с судебной защитой прав граждан и юридических лиц в процессе решения публично-правовых споров.

Предметом изучения учебной дисциплины является система общественных правоотношений, возникающих между органом властных

полномочий, их должностными лицами, судом, с одной стороны, и физическими или юридическими лицами – с другой, по признанию, реализации и защите прав и законных интересов личности и государства в сфере публичных отношений, рассмотрения и решения публично-правовых споров в порядке, установленном законодательством Украины.

Цель учебной дисциплины заключается в приобретении и углублении знаний и приобретении практических навыков правовых основ, сущности и особенностей общественных отношений в сфере рассмотрения и решения субъектами властных полномочий публично-правовых споров и деятельности административных судов по их рассмотрению.

Содержание учебной дисциплины раскрывается в таких темах: Понятие, особенности и структура административного процессуального права. Публично-правовые споры. Понятие и принципы административного судопроизводства. Административная юрисдикция. Участники административно-процессуальных отношений. Доказательства в административном судопроизводстве. Процессуальные сроки и судебные издержки административном судопроизводстве. Меры процессуального принуждения и обеспечения иска в административном судопроизводстве. Исковое производство. Формы административного судопроизводства. Рассмотрение дела по существу. Апелляционное производство. Кассационное производство. Производства по вновь открывшимся или исключительными обстоятельствами. Исполнение судебных решений по административным делам и восстановления утраченного судебного производства. Производство по делам об административных правонарушениях. Неюрисдикционные производства. Дисциплинарные производства.

Summary of the academic discipline

Administrative procedural law is one of the disciplines of preparation of junior bachelor of law, the study of which is necessary for the preparation of specialists-lawyers for practical work related to judicial protection of the rights of citizens and legal entities in the process of solving public-legal disputes.

The subject of study of the discipline is the system of public legal relations arising between the authority, their officials, the court, on the one hand, and individuals or legal entities – on the other, regarding the recognition, realization and protection of the rights and legitimate interests of the individual and the state in the sphere public relations, consideration and settlement of public-legal disputes in accordance with the procedure established by the legislation of Ukraine.

The purpose of the course is to acquire and deepen knowledge and practical skills in the legal bases, nature and peculiarities of social relations in

the sphere of consideration and resolution by the subjects of power of public law disputes and the activity of administrative courts in their consideration.

The content of the course is revealed in the following topics: The concept, features and structure of administrative procedural law. Public law disputes. Concepts and principles of administrative justice. Administrative jurisdiction. Participants in administrative and procedural relations. Evidence and evidence in administrative proceedings. Procedural time limits and costs of administrative proceedings. Measures of procedural coercion and enforcement of a claim in administrative proceedings. Lawsuit proceedings. Forms of administrative proceedings. The merits of the case. Appeal proceedings. Cassation proceedings. Proceedings under newly discovered or exceptional circumstances. Enforcement of court decisions in administrative cases and restoration of lost court proceedings. Administrative Offenses Proceedings. Non-jurisdictional proceedings. Disciplinary proceedings.

ВСТУП

Програму навчальної дисципліни «Адміністративне процесуальне право» укладено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів початкового рівня (короткий цикл) вищої освіти спеціальності 081 «Право» освітня програма «Право» освітня програма «Право», затвердженої Вченою радою ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» 31 серпня 2020 року, протокол № 9, та введеної в дію з 1 вересня 2020 року наказом ректора по університету від «01» вересня 2020 року № 114-Н.

Предметом навчальної дисципліни «Адміністративне процесуальне право» є система суспільних правовідносин, що виникають між органом владних повноважень, їх посадовими особами, судом, з одного боку, та фізичними чи юридичними особами – з іншого, щодо визнання, реалізації й захисту прав і законних інтересів особи та держави у сфері публічних відносин, розгляду й вирішення публічно-правових спорів у порядку, встановленому законодавством України. Як навчальна дисципліна, адміністративне процесуальне право – це комплекс теоретичних та практичних знань, що подаються для вивчення теорії та практики регулювання суспільних відносин у сфері вирішення публічно-правових спорів.

Мета навчальної дисципліни: набуття та поглиблення знань і набуття практичних навичок щодо правових основ, сутності та особливостей суспільних відносин у сфері розгляду та вирішення суб'єктами владних повноважень публічно-правових спорів і діяльності адміністративних судів щодо їх розгляду.

Програмні компетентності відповідно до освітньо-професійної програми:

загальні:

- здатність до усного та письмового спілкування державною мовою;
- здатність до навчання з деяким ступенем автономії;
- здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел, у тому числі з використанням сучасних технологій і баз даних;
- здатність застосовувати знання на практиці у стандартних та окремих нестандартних ситуаціях;
- здатність до аналізу, контролю та оцінювання власної роботи та роботи інших осіб у професійному контексті;
- здатність знаходити творчі рішення або відповіді на чітко визначені та абстрактні проблеми на основі ідентифікації та застосування даних.

спеціальні (фахові, предметні):

- знання основ теорії права;

- повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи;
- здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як конституційне право, адміністративне право;
- здатність до застосування норм матеріального і процесуального права при моделюванні правових ситуацій, окремих процедур;
- здатність вільно володіти юридичною термінологією, та основами юридичної техніки;
- здатність юридично правильно кваліфікувати факти та обставини;
- здатність аналізувати правові проблеми та формувати правові позиції, здійснювати публічні виступи, брати участь у дискусіях з правових питань;
- здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації;
- здатність до логічного, критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми:

загальні результати навчання:

- визначати вагомість та переконливість аргументів в оцінці заздалегідь невідомих умов та обставин;
- здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання;
- проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел;
- формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми. Оцінювати недоліки і переваги аргументів;
- давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю;
- використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин;
- вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію;
- володіти базовими навичками риторики. Донести до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло;
- вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних; демонструвати вміння користуватися комп'ютерними програмами, необхідними у професійній діяльності;

– застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки;

– надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

Навчальна дисципліна є **вибірковою**.

Форма підсумкового контролю знань: ПМК (залік).

Програмний зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Теоретичні засади адміністративного процесуального права. Позовне провадження

Тема 1. Поняття, особливості та структура адміністративного процесуального права. Публічно-правові спори.

Загальне поняття юридичних процесів, їх види і характеристика. Поняття адміністративного процесу. Мета та завдання адміністративного процесу. Характерні риси адміністративного процесу. Адміністративне процесуальне право як галузь права. Адміністративне процесуальне право як галузь законодавства. Адміністративне процесуальне право як галузь юридичної науки. Адміністративне процесуальне право як навчальна дисципліна. Предмет адміністративного процесуального права, публічний та приватний його аспекти. Метод адміністративного процесуального права. Принципи адміністративного процесуального права. Система адміністративного процесуального права. Поняття та види джерел адміністративного процесу. Взаємодія адміністративного процесуального права з іншими галузями права. Адміністративні провадження, їх класифікація. Адміністративні процедури. Стадії адміністративного провадження. Адміністративно-процесуальні норми. Адміністративно-процесуальні відносини. Суб'єкти адміністративного процесуального права. Поняття та ознаки публічно-правових спорів.

Тема 2. Поняття та принципи адміністративного судочинства. Адміністративна юрисдикція.

Поняття адміністративного судочинства. Завдання адміністративного судочинства. Поняття та сутність принципів адміністративного судочинства. Верховенство права; законність; рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом; змагальність сторін та свобода в наданні ними своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості; гласність судового процесу та його повне фіксування технічними засобами; презумпція правомірності дій і вимог суб'єкта звернення та заінтересованої особи; забезпечення апеляційного та касаційного оскарження рішення суду, крім випадків, встановлених законом; обов'язковість рішень суду.

Суд як суб'єкт адміністративного судочинства. Система судів України, до повноважень яких належить вирішення публічно-правових спорів. Адміністративна юрисдикція. Предметна юрисдикція. Інстанційна юрисдикція. Територіальна юрисдикція.

Тема 3. Учасники адміністративно-процесуальних відносин.

Поняття, види, процесуальні права і обов'язки учасників адміністративного процесу.

Сторони в адміністративному судочинстві. Треті особи в адміністративному судочинстві. Представництво в адміністративному процесі. Участь у справі органів та осіб, яким законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб. Інші учасники адміністративного судочинства.

Зловживання процесуальними правами. Процесуальне правонаступництво. Обов'язки осіб, присутніх в залі судового засідання. Слова звернення до суду в залі судового засідання.

Тема 4. Докази та доказування в адміністративному судочинстві

Поняття адміністративного процесуального доказування. Поняття доказів, предмет доказування, обов'язок доказування, підстави звільнення від доказування. Допустимість, достовірність, достатність доказів. Джерела доказів. Огляд речових доказів, що швидко псуються, судові доручення щодо збирання доказів, виконання судових доручень щодо збирання доказів, звернення адміністративного суду із судовим дорученням про надання правової допомоги до іноземного суду або іншого компетентного органу іноземної держави. Види судових доручень іноземних судів. Дослідження доказів. Установлення фактів протиправних рішень, дій чи бездіяльності органу владних повноважень, наявності чи відсутності адміністративно-правового спору чи спору про право, наявності інтересів третіх осіб, наявності адміністративного правопорушення та його складу, обставин, що пом'якшують і обтяжують відповідальність, наявність майнової шкоди тощо. Показання свідків. Письмові докази. Речові докази. Електронні докази. Висновок експерта. Висновок експерта в галузі права. Загальновідомі обставини та визнані факти, їх значення. Класифікація доказів. Прямі та непрямі докази.

Тема 5. Процесуальні строки та судові витрати в адміністративному судочинстві

Поняття процесуальних строків та їх значення в адміністративному процесі. Визначення процесуальних строків, порядок їх обчислення.

Строки звернення за захистом порушених прав, свобод та інтересів. Розмежування процесуальних строків від строку звернення до суду за захистом порушених прав та інтересів. Строк звернення до адміністративного суду. Наслідки пропущення строків звернення до адміністративного суду.

Види процесуальних строків. Строки, встановлені законом. Строки, встановлені судом. Строки повідомлення про час і місце розгляду справи.

Строки розгляду адміністративної справи. Строки оскарження рішень у справі та перегляду справи. Строки виконання постанов у справі.

Поняття, значення та види судових витрат в адміністративному процесі. Судовий збір. Витрати, пов'язані з розглядом справ. Розподіл судових витрат.

Тема 6. Заходи процесуального примусу

Поняття заходів адміністративного примусу. Нормативно-правове закріплення підстав застосування заходів примусу.

Види заходів процесуального примусу у справах адміністративної юрисдикції: попередження, видалення із зали судового засідання, тимчасове вилучення доказів для дослідження судом, привід. Особи, уповноважені застосовувати заходи процесуального примусу.

Тема 7. Позовне провадження. Форми адміністративного судочинства.

Право на судовий захист порушеного права, свободи чи інтересу у сфері публічно-правових відносин. Форми та зміст подання адміністративного позову. Позовне провадження. Загальна характеристика судових стадій провадження в адміністративному суді першої інстанції: звернення до суду та відкриття провадження у справі; підготовче провадження; судовий розгляд справи по суті; судові дебати; ухвалення та проголошення судового рішення.

Форми адміністративного судочинства. Поняття адміністративної справи незначної складності (малозначна справа.) Критерії класифікації спрощених проваджень в адміністративному судочинстві.

Структура спрощеного провадження в адміністративному судочинстві та процесуальний порядок його проходження. Особливості окремих видів спрощених проваджень в адміністративному судочинстві. Клопотання про розгляд справи за правилами спрощеного позовного провадження. Вирішення питання про розгляд справи за правилами спрощеного позовного провадження. Особливості розгляду окремих категорій справ незначної складності.

Загальне позовне провадження. Судові рішення в адміністративних справах.

Тема 8. Розгляд справи по суті

Завдання розгляду справи по суті. Строки розгляду адміністративної справи. Розгляд справи в судовому засіданні. Участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції. Головуючий у судовому засіданні. Обов'язки осіб, присутніх у залі судового засідання.

Відкриття розгляду справи по суті. Роз'яснення перекладачеві його прав та обов'язків, присяга перекладача. Видалення свідків із зали

судового засідання. Встановлення осіб, які прибули у судове засідання, оголошення складу суду і роз'яснення права відводу. Роз'яснення учасникам справи їхніх прав та обов'язків. Розгляд заяв та клопотань. Наслідки неявки в судове засідання учасника справи. Наслідки неявки в судове засідання свідка, експерта, спеціаліста. Роз'яснення прав і обов'язків експерта, присяга експерта.

З'ясування обставин справи та дослідження доказів. Вступне слово учасників справи. Порядок з'ясування обставин справи та дослідження доказів. Дослідження доказів. Порядок допиту свідків. Використання свідком письмових записів.

Дослідження письмових доказів. Дослідження речових та електронних доказів. Дослідження висновку експерта. Відкладення розгляду справи або перерва в судовому засіданні.

Судові дебати та ухвалення рішення. Вихід суду для ухвалення рішення. Таємниця нарадчої кімнати.

Модуль 2. Перегляд судових рішень в адміністративних справах. Виконання судових рішень. Інші провадження.

Тема 9. Апеляційне провадження

Апеляційна скарга. Суд апеляційної інстанції. Право на апеляційне оскарження. Ухвали, на які можуть бути подані апеляційні скарги окремо від рішення суду. Строк на апеляційне оскарження. Форма та зміст апеляційної скарги. Порядок подання апеляційної скарги.

Відкриття апеляційного провадження. Залишення апеляційної скарги без руху, повернення апеляційної скарги судом апеляційної інстанції. Відмова у відкритті апеляційного провадження. Надсилання копій апеляційної скарги та доданих до неї матеріалів учасникам справи. Приєднання до апеляційної скарги. Доповнення, зміна, відкликання апеляційної скарги чи відмова від неї. Відзив на апеляційну скаргу. Закриття апеляційного провадження.

Апеляційний розгляд. Підготовка справи до апеляційного розгляду. Призначення справи до розгляду в суді апеляційної інстанції. Межі перегляду судом апеляційної інстанції. Строк розгляду апеляційної скарги. Апеляційний розгляд справи у судовому засіданні. Апеляційний розгляд справи в порядку письмового провадження за наявними у справі матеріалами. Порядок розгляду апеляційної скарги на ухвалу суду першої інстанції. Наслідки неявки в судове засідання учасників справи. Відмова позивача від позову; примирення сторін під час апеляційного провадження. Судові рішення суду апеляційної інстанції. Зміст постанови суду апеляційної інстанції. Порядок розгляду апеляційної скарги, що надійшла до суду апеляційної інстанції після закінчення апеляційного розгляду справи. Повернення адміністративної справи.

Тема 10. Касаційне провадження

Касаційна скарга. Суд касаційної інстанції. Право на касаційне оскарження. Строк на касаційне оскарження. Форма і зміст касаційної скарги. Порядок подання касаційної скарги.

Відкриття касаційного провадження. Залишення касаційної скарги без руху, повернення касаційної скарги. Відмова у відкритті касаційного провадження. Надіслання копій касаційної скарги та доданих до неї матеріалів учасникам справи. Приєднання до касаційної скарги. Доповнення, зміна, відкликання касаційної скарги чи відмова від неї. Відзив на касаційну скаргу. Закриття касаційного провадження.

Касаційний розгляд. Підготовка справи до касаційного розгляду. Межі перегляду судом касаційної інстанції. Строк розгляду касаційної скарги. Попередній розгляд справи. Касаційний розгляд справи у судовому засіданні. Касаційний розгляд справи в порядку письмового провадження за наявними у справі матеріалами.

Підстави для передачі справи на розгляд палати, об'єднаної палати або Великої Палати Верховного Суду. Порядок передачі справи на розгляд палати, об'єднаної палати або Великої Палати Верховного Суду. Відмова позивача від позову; примирення сторін під час касаційного провадження. Повноваження суду касаційної інстанції за наслідками розгляду касаційної скарги.

Підстави для залишення касаційної скарги без задоволення, а судових рішень – без змін. Підстави для скасування судових рішень повністю або частково і ухвалення нового рішення у відповідній частині або зміни рішення. Підстави для скасування судового рішення суду апеляційної інстанції повністю або частково та залишення в силі судового рішення суду першої інстанції у відповідній частині. Підстави для скасування судових рішень з направленням справи для продовження розгляду або на новий розгляд. Підстави для скасування рішення повністю або частково із закриттям провадження в справі або залишенням позову без розгляду у відповідній частині. Судові рішення суду касаційної інстанції та порядок їх прийняття. Зміст постанови суду касаційної інстанції. Порядок розгляду касаційної скарги, що надійшла до суду касаційної інстанції після закінчення касаційного розгляду справи. Окрема ухвала суду касаційної інстанції. Набрання судовими рішеннями суду касаційної інстанції законної сили.

Тема 11. Провадження за нововиявленими або виключними обставинами

Підстави перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами. Право подати заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами. Порядок і

строк подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами. Форма та зміст заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами. Порядок подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами. Відкриття провадження за нововиявленими або виключними обставинами. Відмова від заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами та її наслідки. Порядок здійснення перегляду судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами. Судове рішення за наслідками провадження за нововиявленими або виключними обставинами.

Тема 12. Виконання судових рішень в адміністративних справах. Відновлення втраченого судового провадження

Обов'язковість судових рішень. Судові рішення, які виконуються негайно. Порядок виконання судових рішень в адміністративних справах. Звернення судових рішень в адміністративних справах до виконання. Виправлення помилки у виконавчому документі та визнання його таким, що не підлягає виконанню. Зупинення виконання судового рішення. Поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого листа до виконання. Примирення сторін у процесі виконання. Відстрочення і розстрочення виконання, зміна чи встановлення способу і порядку виконання судового рішення. Заміна сторони виконавчого провадження. Поворот виконання судових рішень. Судовий контроль за виконанням судових рішень в адміністративних справах. Визнання протиправними рішень, дій чи бездіяльності, вчинених суб'єктом владних повноважень – відповідачем на виконання рішення суду.

Відновлення втраченого судового провадження. Порядок відновлення втраченого судового провадження в адміністративній справі. Особи, які мають право звертатися до суду із заявою про відновлення втраченого судового провадження. Підсудність заяви про відновлення втраченого судового провадження. Форма та зміст заяви про відновлення втраченого судового провадження. Наслідки недодержання вимог до змісту та форми заяви про відновлення втраченого судового провадження, залишення заяви без розгляду чи відмова у відкритті провадження за заявою. Розгляд заяви про відновлення втраченого судового провадження. Ухвала суду за наслідками розгляду заяви про відновлення втраченого судового провадження. Звільнення заявника від судових витрат.

Тема 13. Провадження у справах про адміністративні правопорушення

Структура проваджень в справах про адміністративні правопорушення. Відкриття справи про адміністративне правопорушення. Підстави відкриття справи про адміністративне правопорушення.

Розгляд справи про адміністративне правопорушення. Місце і строки розгляду. Порядок розгляду справи про адміністративне правопорушення. Обставини, що підлягають з'ясуванню при розгляді справи про адміністративне правопорушення. Протокол про адміністративне правопорушення.

Винесення постанови в справі про адміністративні правопорушення. Види постанов. Форма і зміст постанови, її структура. Порядок оголошення постанови та вручення її копії учасникам провадження та заінтересованим особам.

Строки і порядок оскарження постанови по справі про адміністративне правопорушення. Зупинення виконання постанови. Розгляд апеляційної скарги і прийняття рішення.

Виконання постанови по справі про адміністративне правопорушення. Особи, уповноважені здійснювати виконання постанови про адміністративне правопорушення. Порядок виконання постанови про накладення стягнення у вигляді: попередження, штрафу, про оплатне вилучення предмета, конфіскацію предмета і грошей, про позбавлення спеціального права, про застосування громадських та виправних робіт, про застосування адміністративного арешту, про відшкодування майнової шкоди.

Заходи забезпечення проваджень в справах про адміністративні правопорушення: поняття та види. Адміністративне затримання. Особистий огляд і огляд речей. Вилучення речей та документів. Тимчасове вилучення посвідчення водія. Тимчасове вилучення транспортних засобів. Відсторонення осіб від керування транспортними засобами, суднами та огляд осіб на стан сп'яніння. Доставлення правопорушника. Оскарження заходів забезпечення проваджень в справах про адміністративні правопорушення.

Тема 14. Неюрисдикційні провадження

Поняття адміністративного неюрисдикційного провадження. Види адміністративних неюрисдикційних проваджень та процедур, їх структура. Поняття, класифікація суб'єктів адміністративного неюрисдикційного провадження. Адміністративна процесуальна правосуб'єктність суб'єктів адміністративних неюрисдикційних проваджень.

Поняття та основні положення нормотворчого провадження. Процедура розгляду звернень громадян: поняття та види звернень громадян. Правова основа та процесуальний порядок розгляду звернень громадян. Процедурні питання доступу до публічної інформації. Особливості та поняття, основні положення реєстраційно-дозвільних процедур. Поняття та основні положення контрольно-наглядового провадження.

Поняття та основні положення атестаційного провадження.

Тема 15. Дисципліні провадження

Поняття, принципи та види дисциплінарних процедур. Суб'єкти дисциплінарних процедур. Види, підстави та процесуальний порядок накладення дисциплінарних стягнень.

Дисциплінарні процедури в органах Національної поліції України.

Рекомендовані джерела інформації:

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Офіційний вісник України. – 2010. – № 72 /1. – Ст. 2598.
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року та протоколи до неї // Офіційний вісник України, 1998. – № 13 (16.04.1998). Офіційний вісник України. – 2006. – № 32 (23.08.2006). – Ст. 2371.
3. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 6 липня 2005 року № 2747-IV // Офіційний вісник України. – 2005. – № 32. – Ст. 1918.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 7 грудня 1984 року № 8073-X // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – № 51. – Ст. 1122.
5. Митний кодекс України : Закон України від 13 березня 2012 року № 4495-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 44–45, № 46–47, № 48. – Ст. 552.
6. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту : Закон України від 8 липня 2011 року // Офіційний вісник України. – 2011. – № 59. – Ст. 2347.
7. Про виконавче провадження : Закон України від 2 червня 2016 року № 1404-VIII // Голос України. – 2016. – № 122–123.
8. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 року № 3477-IV // Голос України. – 2006. – 05.04.2006. – № 62.
9. Про гарантії держави щодо виконання судових рішень : Закон України від 5 червня 2012 року № 4901-VI // Голос України. – 2012. – № 117.
10. Про громадські об'єднання : Закон України від 22 квітня 2012 року // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 1. – Ст. 1.
11. Про громадянство України : Закон України від 18 січня 2001 року // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 13. – Ст. 65.
12. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців : Закон України від 15 травня 2003 року № 755-IV // Урядовий кур'єр. – 2003. – № 188.
13. Про державну службу : Закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII // Урядовий кур'єр. – 2015. – № 21.
14. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 // Відомості Верховної Ради України (ВВР) – 2011. – № 32. – Ст.314.

15. Про звернення громадян : Закон України від 2 жовтня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 47. – Ст. 256.

16. Про ліквідацію апеляційних адміністративних судів та утворення апеляційних адміністративних судів в апеляційних округах : Указ Президента України від 29 грудня 2017 року № 455/2017 // Офіційний вісник України. – 2018. – № 5. Стор. 89. ст. 207.

17. Про міжнародні договори : Закон України від 29 червня 2004 року № 1906-IV // Голос України. – 2004. – № 142.

18. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 року // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170.

19. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 9 квітня 1999 року // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 20–21. – Ст. 190.

20. Про органи самоорганізації населення : Закон України від 11 липня 2001 року № 2625-14 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 32. – Ст. 1449.

21. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів : Закон України від 2 червня 2016 року № 1403-VIII // Голос України. – 2016. – № 122–123.

22. Про політичні партії в Україні : Закон України від 5 квітня 2001 року № 2365-III // Офіційний вісник України. – 2001. – № 17. – Ст. 728.

23. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України від 4 лютого 1994 року // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 23. – Ст. 161; Право України. – № 2–3. – 83–84 с.

24. Про судовий збір : Закон України від 8 липня 2011 року № 3674-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. № 14, ст.87.

25. Про свободу совісті та релігійні організації: Закон України від 23 квітня 1991 року // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 25. – Ст. 28.

26. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 7 червня липня 2001 року // Офіційний вісник України. – 2001. – № 26. – Ст. 1151.

27. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17 березня 2011 року // Офіційний вісник України. – 2011. – № 27. – Ст. 1123.

28. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 2 червня 2016 року № 1402-VIII // Голос України. – 2016. – № 132–133.

Основні рекомендовані джерела інформації:

29. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / Галунько В., Діхтієвський П., Кузьменко О., Стеценко С. та ін. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. – 446 с.

30. Адміністративне процесуальне право : Навч. посібник / кол. авт. ; за заг. ред. Т. П. Мінки. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. – 320 с.
31. Ківалов С. В. Курс адміністративного процесуального права України. Загальна частина : підручник / С. В. Ківалов, І. О. Картузова, А. Ю. Осадчий. – Одеса : Фенікс, 2014. – 342 с.
32. Кузьменко О. В. Адміністративно-процесуальне право України : Підручник. К. : Атіка, 2014. – 416 с.

Додаткова література:

33. Адміністративне право України. Адміністративне судочинство в Україні : посіб. для підгот. до зовн. незалеж. оцінювання / [І. М. Балакарева, М. І. Белікова, І. В. Бойко та ін.]; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. – Харків : Право, 2019. – С. 134–188.
34. Адміністративне судочинство в питаннях та відповідях : навчальний посібник / за заг. ред. Н. Ю. Задираки, Є. С. Герасименка. – Київ : ВД Дакор, 2019. – 224 с.
35. Адміністративне судочинство. Процесуальні документи. Практичний коментар та зразки. – Київ : Центр учбової літератури. 2019. – 152 с.
36. Болокан І. В. Напрями підвищення ефективності реалізації адміністративно-правових норм. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2017/4_2017/part_1/24.pdf.
37. Бондар С. В. Перегляд адміністративних судових рішень за винятковими обставинами. Часопис Київського університету права. 2014. – № 3. – С. 88–91.
38. Бурбика М. М. Адміністративний процес України (у схемах) : навчальний посібник / М. М. Бурбика, М. В. Колеснікова, А. В. Солонар. Суми : Сумський державний університет, 2019. – 108 с.
39. Бучик А. Впровадження принципу процесуальної регламентації в адміністративному судочинстві. Право України. 2018. – № 2. – С. 39–53.
40. Голобородько Д. В. Адміністративний процес (збірник презентаційних слайдів) : Навчальний наочний посібник / Голобородько Д. В. – Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. – 314 с.
41. Голосов С. С. Окремі питання правового статусу прокурора в адміністративному процесі України. Митна справа. 2015. – № 4. – С. 71–76.
42. Гончарук С. Т., Джигир Д. Г. Реалізація права на захист у провадженні у справах про адміністративні правопорушення. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». – 2017. – № 4 (26). – С. 100–104.
43. Гордєєв В. Реалізація принципу рівності в адміністративно-процесуальних відносинах. Право України. – 2010. – № 11. – С. 240–248.

44. Гордеев В. Фактичний склад в адміністративному судочинстві України: формальний вираз. *Право України*. – 2016. – № 2. – С. 68–74.
45. Губерська Н. Л. Адміністративний процес: сучасні підходи до визначення. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://applaw.knu.ua/index.php/arkhiv-nomeriv/3-9-2014-jubilee/item/392-administratyvnyu-protses-suchasni-pidkhody-dovyznachennya-huberska-n-l>.
46. Джафарова М. В. Загальна характеристика заходів процесуального примусу, які застосовуються в адміністративному судочинстві. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. – № 3. – С. 143–147.
47. Джафарова М. В. Принципи адміністративного процесуального права у новітніх умовах сьогодення: науково-правовий аспект. *Науковий вісник 26 Херсонського державного університету. Сер. : Юридичні науки*. – 2019. Вип. 1. – С. 54–57.
48. Джафарова М. В. Сучасний погляд на предмет адміністративного процесуального права України. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. – № 2. – С. 90–94.
49. Капля О. Обов'язковість судових рішень як принцип адміністративного судочинства України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.jurnaluljuristic.in.ua/archive/2017/4/12.pdf>.
50. Качура О. А. Стадії адміністративно-реєстраційного провадження: поняття, ознаки та класифікація. *Актуальні проблеми політики*. 2015. – Вип. 56. – С. 266–277.
51. Ковбасюк В. Характеристика об'єкта правовідносин у сфері адміністративного судочинства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pgpjourn.kiev.ua/archive/2018/3/17.pdf>.
52. Коломoeць Т., Лютиков П. Оціночні поняття адміністративного судочинства України: наукові підходи до їх тлумачення у правовій доктрині. *Право України*. 2018. – № 2. – С. 54–70.
53. Колпаков В. К. Адміністративно-деліктний правовий феномен. Монографія. К. : Юрінком Інтер, 2004. – 528 с.
54. Колпаков В. К., Гордеев В. В. Адміністративно-деліктний процес. Навчальний посібник. Х. : Харків юридичний, 2012. – 228 с.
55. Колпаков В. Правова природа відносин адміністративного судочинства. *Право України*. 2016. – № 2. – С. 25–30.
56. Косик В. В. Види доказів в провадженні у справах про адміністративні правопорушення. *Форум права*. 2012. – № 3. – С. 308–312.
57. Котович І. Адміністративно-процесуальне право України як самостійна галузь права. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://jusintergentes.com.ua/archives/2012/3/21.pdf>.
58. Кошкош О. О. Умови та процесуальна форма встановлення або зміни способу і порядку виконання судового рішення у адміністративному

судочинстві. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/25310/1/VPSP2017-3-4_83-88.pdf.

59. Кравчук В. Адміністративна юстиція в контексті конституційної реформи. Право України. 2016. – № 2. – С. 45–49.

60. Кравчук В. Проблеми визначення складу суду касаційної інстанції. Право України. 2018. – № 2. – С. 136–147.

61. Кривенко О., Сарнавський О. Адміністративна і кримінальна відповідальність за військові правопорушення: аналіз законодавчих змін. Право України. 2017. – № 1. – С. 109–115.

62. Кубко Є. Проблеми запровадження міжнародно-правових стандартів адміністративної діяльності та адміністративного судочинства. Право України. 2013. – № 12. – С. 156–174.

63. Кузьменко О. В. Теоретичні засади адміністративного процесу : Монографія. К. : Атіка, 2005. – 352 с.

64. Лукацька Л. Г. Основні завдання адвоката та їх співвідношення з завданнями адміністративного процесу. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2015/6_2_2015/part_3/22.pdf.

65. Лук'янець Д. Смыслові колізії у новій редакції Кодексу адміністративного судочинства України. Право України. 2018. – № 2. – С. 71–83.

66. Лук'янець Д. Сучасні погляди на проблеми адміністративного судочинства. Право України. 2018. – № 2. – С. 253–256.

67. Мойсеєнко Г. В. Оціночні поняття в адміністративному судочинстві України : дис.. канд. юр. наук. Запоріжжя, 2017. 222 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://phd.znu.edu.ua/page//dis/07/Moiseienko_diss.pdf.

68. Найчук Г. О. Актуальні питання адміністративного судочинства в Україні. Юридичний науковий електронний журнал. 2017. – № 4. – С. 100–102.

69. Педан А. Зміст адміністративно-правових відносин у сфері виконавчого провадження. Підприємництво, господарство і право. 2018. – № 9. – С. 143–148.

70. Писаренко Н. Про складові незалежної адміністративної юстиції. Право України. 2016. – № 2. – С. 31–37.

71. Погрбеньяк М. Особливості юридичної конструкції та суті правовідносин представництва в адміністративному судочинстві: компаративістський аспект. Підприємництво, господарство і право. 2018. – № 2. – С. 108–114.

72. Постанови Пленуму Верховного суду в адміністративному судочинстві. – К. : Центр учбової літератури, 2019. – 404 с.

73. Пчелін В. Треті особи як суб'єкти адміністративних процесуальних правовідносин. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://vjhr.sk/archive/2016_3/24.pdf.
74. Савчук Р. М. Перекладач як учасник адміністративного судочинства: процесуальний статус, компетентність, неупередженість: дис. ... канд. юр. наук. Одеса, 2018. – 204 с.
75. Ченкова Н. Я. Перспективи вирішення публічно-правових спорів за допомогою медіації. Право України. 2014. – № 11. – С. 259–268.
76. Хлібороб Н. Запровадження електронного адміністративного судочинства в Україні: інновації та перспективи. Право України 2018. – № 2. – С. 102–117.
77. Цвіркун Ю. Оскарження рішень, дій або бездіяльності Центральної виборчої комісії щодо встановлення нею результатів виборів чи всеукраїнського референдуму за новою редакцією Кодексу адміністративного судочинства України. Право України. 2018. – № 2. – С. 148–163.
78. Чорна В. Г., Красносельська Л. С. Особливості провадження за зверненнями громадян. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2016/6_2016/part_2/27.pdf.
79. Шоптенко С. С. Проблеми нормативно-правового регулювання проваджень за скаргами громадян в органах національної поліції України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pap.in.ua/6_2017/88.pdf.